

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต

ประจำปีการศึกษา 2560

1. ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) ศาสตร์การสอนของนบีมุฮัมมัด: ศาสนทูตแห่งอิสลาม
ที่มีผลทางจิตวิญญาณต่อมนุษยชาติ
(ภาษาอังกฤษ) Sciences Teaching of Muhammad: Prophet of Islam
The Spirituality Affected to Mankind

2. ประเภทนักวิจัย ประสบการณ์ เคยได้รับทุนจาก(ระบุ) _____
 หน้าใหม่ (ยังไม่เคยได้รับทุนอุดหนุน)

3. ประเภทของงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน _____
การวิจัยเพื่อปรับปรุงรูปแบบและเทคนิคการสอน

4. รายวิชา/สาขาวิชาที่ทำการวิจัย การสอนอิสลามศึกษา/การสอนนิตยการอิสลาม

5. ผู้ดำเนินงานวิจัย

ชื่อ (ภาษาไทย) นายวิศรุต เลาะวิติ
(ภาษาอังกฤษ) Mr. WITSARUT LOHWITHEE
คุณวุฒิ Ed.D. (Professional Development)
ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
โทรศัพท์ 1278

6. ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาโครงการ

ชื่อ (ภาษาไทย) นายอับดุลเลาะ หนุ่มสุข
(ภาษาอังกฤษ) Mr. ABDULLAH NOOMSUK
คุณวุฒิ Ph.D. (Creed)
ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
โทรศัพท์

7. สถานที่ทำการทดลองหรือเก็บข้อมูล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

8. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับมนุษยชาติ เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิต เป็นประตูของความสำเริง และเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม ดังนั้น ย่อมไม่มีประชาชาติใดในโลกที่ปฏิเสธความสำคัญของการศึกษา เพราะมีความตระหนักเป็นอย่างดีว่าสังคมมนุษย์มีอาจดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข หากปราศจากการศึกษา ความจริง การศึกษานั้นไม่เพียงแต่จะมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสรรพสิ่งที่ถูกรังสรรค์ของอัลลอฮ์-องค์พระผู้เป็นเจ้า อีกด้วย

อิสลามสนับสนุนและส่งเสริมให้มนุษย์ได้รับการศึกษา และท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล-ซีออลลัลลอฮูอะลัยฮิวะซัลลัม) ศาสดาแห่งอิสลาม เป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในด้านการศึกษา โดยมีโครงการมากกว่า 900 แห่ง ที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งได้เรียกร้องเชิญชวนและชี้แนะมนุษย์สู่การศึกษาหาความรู้ ดังโครงการแรกที่อัลลอฮ์ (ช.บ. - ซุบฮานะฮูวะตะอะลา) ทรงประทานแก่ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ว่า

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝ أَلَمْ يَكُنْ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

1. Proclaim! (or read!) In the name of Thy Lord and Cherisher, who created-
2. Created man, out of a (mere) clot of congealed Blood:
3. Proclaim! and Thy Lord is Most Bountiful,-
4. He who taught (the use of) the pen,-
5. Taught man that which He knew not.

ความว่า “จงอ่าน ด้วยพระนามของพระผู้อภิบาลของเจ้า ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงบังเกิดมนุษย์ จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด พระผู้อภิบาลของเจ้านั้น ผู้ทรงเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (อัลอะลัก : 1-5)

ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้กล่าวว่า

طلب العلم فريضة على كل مسلم

Meaning: Seeking knowledge is obligatory on every Muslim.

ความว่า “การศึกษาหาวิชาความรู้ นั้น เป็นภารกิจจำเป็นต่อมุสลิมทุกคน” (บันทึกโดย Ibn Majah ม.ป.ป.: ส่วนหนึ่งของหะดีษ 224)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ เปรียบเสมือนกับการแสดงภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า อิสลามเน้น

การศึกษา ทั้งทางโลกและทางธรรม และกำหนดว่า ไม่ว่าคนรวยหรือคนจนย่อมมีโอกาสที่จะศึกษาได้เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ และถือว่าการศึกษาเป็นภารกิจของมุสลิมทุกคน ไม่ว่าหญิงหรือชายจะต้องแสวงหาความรู้ พระองค์อัลลอฮ์ทรงยกย่องและทรงยกระดับความมีเกียรติของผู้ศึกษาหาความรู้ และด้วยการศึกษาหาความรู้นั่นเอง จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จทั้งโลกนี้และโลกหน้า

ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้เริ่มต้นการสอนของท่านครั้งแรก ณ นครมักกะฮ์ ที่บ้านของท่าน โดยผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ “เคาะดีญะฮ์” เป็นผู้เรียน ต่อมาท่านได้สอนบรรดาอัศรสาวก ณ บ้านอรั๊กอม บิน อบี อัสอรั๊กอม ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้ดำเนินการสอนแบบลับ ๆ เป็นเวลา 3 ปี และได้สอนแบบเปิดเผยเป็นเวลา 10 ปี ส่วนในนครมะดีนะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้สอนที่มัสยิดอันนะบะวีฮ์ เมื่อท่านเปิดเมืองมักกะฮ์ ท่านก็ได้จัดให้มัสยิดอัลฮารอมเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน สำหรับรายวิชาที่สอนในสมัยนั้น จะเป็นรายวิชาที่เน้นทางด้านการศึกษาและศาสนบัญญัติ ส่วนในนครมะดีนะฮ์ นอกจากจะสอนรายวิชาการศรัทธาและศาสนบัญญัติแล้ว ก็จะมีรายวิชาการอ่าน การเขียนภาษาอาหรับและจริยธรรม เป็นต้น

ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) เป็น “บรมครู” แห่งการตะฮะวะฮ์ — การเผยแผ่ การอบรม และการแนะนำสั่งสอนอย่างครบวงจร ท่านเป็นนบีและรอซูล (ศาสนทูต) ที่เปี่ยมล้นด้วยคุณลักษณะของผู้เผยแผ่ และการสอนประชาชาติที่เรียบง่าย แต่แฝงเร้นด้วยคุณค่าและความหมายอย่างยิ่ง แม้แต่ท่านมูอาวียะฮ์ บุตรอัล-ฮะกัม อัลสุลละมีฮ์ ซึ่งเป็นอัศรสาวกท่านหนึ่งของท่าน ได้กล่าวว่า “ฉันขอสาบานว่า ฉันไม่เคยเห็นครูท่านใดที่สอนได้ดีกว่าท่านนบี และไม่เคยเห็นครูท่านใดที่ทำหน้าที่อบรม ตักเตือนดีกว่าท่านนบี” (วิศรุต เลาะวีดี. 2552)

นอกจากนี้ ท่านยังเป็นครูที่คอยสั่งสอนและตักเตือนบรรดาอัศรสาวกและสานุศิษย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อหวังความโปรดปรานจากพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ) เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ท่านถูกส่งมาเพื่อการอบรมสั่งสอนมนุษยชาติ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ) ตรัสว่า

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

28. We have not sent Thee but As a universal (Messenger) to men, giving them glad tidings, and warning them (against sin), but Most men understand not.

ความว่า “เรามีได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด เว้นแต่เป็นผู้แจ้งข่าวดี และเป็นผู้ตักเตือนแก่มนุษยชาติ แต่ทว่า ส่วนมากของมนุษย์เหล่านั้นไม่รู้” (สะบะฮ์: 28)

ชัยด์ มุฮัมมัด ซะฮาดะฮ์ (ม.ป.ป. : 6-7) ได้กล่าวว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้วางรูปแบบอันเป็นแบบอย่างของมารยาทการปฏิบัติที่มุสลิมทุกคนสมควรนำมาเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ท่านดำรงไว้ซึ่งแบบอย่างที่เราเรียกร้องจนไม่สามารถแบ่งแยกได้ ระหว่างการดำเนินชีวิตกับการแสดงให้ดูเป็นแบบอย่างตามที่ท่านได้เรียกร้องเชิญชวน คุณลักษณะอันประเสริฐของท่านครอบคลุมในทุกมิติของการดำเนินชีวิต ท่านเป็นพ่อผู้เต็มเปี่ยมด้วยความเมตตาและเป็น

จอมทัพผู้กล้าหาญ และยังเป็นครูผู้ชาญฉลาด เป็นผู้ที่ถูกทดสอบที่เปี่ยมล้นด้วยความอดทน นอกจากนั้น แบบอย่างของท่านได้ขยายผลขอบข่ายการศึกษาให้แก่เราอย่างสมบูรณ์ แนวทางของท่านเพียบพร้อมด้วยการปลูกฝังพื้นฐานการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้ให้ความสำคัญต่อระดับและฐานันดรของผู้เรียน และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากการที่ท่านได้เริ่มการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การปลดปล่อยบรรดาประชาคมของท่านออกจากประเพณีปฏิบัติที่ขัดแย้งต่อคำสอนของอิสลาม การให้เกียรติต่ออุดมการณ์ที่ดี และเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องด้วยการใช้สื่อการสอน เช่น การขีดเขียนบนพื้นทราย การชี้ด้วยนิ้วมือของท่าน ท่านได้เชื่อมโยงการสอนเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ท่านได้ใช้การเล่าเรื่องราว การยกตัวอย่าง ประกอบ การอุปมาอุปมัย การฝึกปฏิบัติจริง และการร่วมอภิปราย ตลอดจนการสนทนาในการสอนกับอัครสาวกของท่านเกือบตลอดเวลา

อับดุลสะลาม ยาซีน (Abd al-Salam Yasin. 1994) ได้กล่าวว่า “วิธีสอนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีที่มาจากอดีต โดยเฉพาะในช่วงเริ่มแรกของการประกาศเชิญชวนสู่อิสลาม ซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) เป็นครูแห่งมนุษยชาติ ถึงแม้ว่าสถานการณ์ในสมัยดังกล่าว จะบังคับมิให้มีการพัฒนาวิธีการสอนก็ตาม”

จากคำพูดของนักวิชาการข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) เป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในด้านการเรียนการสอน และเป็นต้นแบบของวิธีการสอน นับตั้งแต่ท่านเริ่มประกาศศาสนาครั้งแรก หากย้อนดูประวัติศาสตร์ด้านการเรียนการสอนในสมัยของท่านแล้ว พบว่า ระบบการเรียนการสอนมีการพัฒนาและมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก จนไม่น่าเชื่อว่า ด้วยธรรมชาติของภูมิประเทศที่แห้งแล้งแบบทะเลทรายจะสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีในปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) มีความสามารถ เฉลียวฉลาด และมองการณ์ไกลในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม ทั้งโลกนี้และโลกหน้า และสามารถใช้เป็นระบบการเรียนการสอนได้ในทุกยุค ทุกสมัย โดยไม่จำกัดเพียงแค่สมัยของท่านเท่านั้น

ดังนั้น วิธีการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้สอนต้องมีความชำนาญในด้านการสอน โดยเรียนรู้วิธีสอนและเทคนิคการสอนเพิ่มเติม และพยายามพัฒนาวิธีสอนและเทคนิคการสอนอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีสอนและเทคนิคการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) นับเป็นศาสตร์การสอนและเทคนิคการสอนที่ควรแห่งการนำมาเป็นแบบอย่างในการสอน เพราะท่านเปรียบเสมือนเป็นครูแห่งมนุษยชาติ และเป็นครูที่มีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด

9. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาศาสตร์การสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล)
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ที่มีผลทางจิตวิญญาณต่อมนุษยชาติ

رَبَّنَا وَأَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ

أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

129. "Our Lord! send amongst them an Messenger of their own, who shall rehearse Thy Signs to them and instruct them In Scripture and wisdom, and sanctify them: for Thou art the Exalted In Might, the Wise."

ความว่า “ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าของข้าพระองค์ โปรดส่งรอสูล(ศาสนทูต)คนหนึ่งคนใดจากพวกเขาเองไปในหมู่พวกเขา ซึ่งเขาจะได้อ่านบรรดาโองการของพระองค์ให้พวกเขาฟัง และจะได้สอนคัมภีร์และความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติให้พวกเขาทราบ และชักพอกพวกเขาให้สะอาด แท้จริงพระองค์ทรงไว้ซึ่งเดชานุภาพและปรีชาญาณ” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 129)

จากโองการดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า จุดประสงค์ในการแต่งตั้งท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) นั้น เพื่อการอบรมสั่งสอนและการศึกษา ดั้งที่นบีอิบรอฮีม อะลียฮิสสลาม ได้รับบัญชาจากพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ) ให้สร้างกะอ์บะฮ์ และให้เผยแพร่คำสอนหลักการอิสลาม 2 ประการคือ การยอมจำนนและนอบน้อมต่อคำบัญชาของพระองค์อัลลอฮ์ โดยไม่มีการตั้งภาคีใด ๆ และอบรมสั่งสอนประชาชาติให้หันถือพระเจ้าเพียงองค์เดียวเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาของมนุษย์ได้มีการพัฒนาจากระยะแรกต่อมาก็ได้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามลำดับ จนกระทั่งนบีอิบรอฮีม อะลียฮิสสลาม ได้วิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ (ช.บ) ให้ส่งศาสนทูตแก่มวลมนุษยชาติ เพื่ออบรมสั่งสอนและขัดเกลาจิตใจพวกเขา

ท่านนบีมุฮัมมัด(ช.ล)ได้สั่งสอนบรรดาอัครสาวกในนครมักกะฮ์เป็นระยะเวลาประมาณ 13 ปี และในเมืองมะดีนะฮ์อีก 10 ปี รวมระยะเวลาการสั่งสอนของท่านทั้งหมด 23 ปี การศึกษาอิสลามในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ในนครมักกะฮ์ประสบปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างมาก ท่านได้อบรมสั่งสอนบรรดาอัครสาวกอย่างลับ ๆ เป็นเวลา 3 ปี เนื่องจากเกรงว่า ไม่วันใดวันหนึ่งชาวกุรัยชจะทราบความจริงจนทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตได้ ต่อมาพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ) ทรงมีบัญชาให้ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ประกาศเชิญชวนสู่อิสลามอย่างเปิดเผย ดังที่พระองค์ตรัสว่า

فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

94. Therefore Expound openly what Thou art commanded, and turn away from those who join false gods with Allah.

ความว่า “ดังนั้น จงประกาศอย่างเปิดเผยในสิ่งที่เจ้าได้รับบัญชา และจงผินหลังให้กลุ่มผู้ตั้งภาคี” (อันหิจญูร์ : 94)

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۖ وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

214. And admonish Thy nearest kinsmen,

215. And lower Thy wing to the believers who follow thee.

ความว่า “จงตักเตือนวงศ์ญาติของเจ้าที่ใกล้ชิด และจงลดปีกของเจ้าแก่บรรดาผู้ศรัทธา” (อัลซุฮะรอฮ์ : 214-215)

รูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) แบ่งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งท่านมิได้ยึดรูปแบบการสอนใดการสอนหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่ท่านจะใช้ทั้งสองรูปแบบการสอนสลับกัน ตามสถานการณ์และเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน การสอนทั้งสองรูปแบบจะใช้สถานที่สอนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยท่านได้ทำการสอน ณ บ้านของท่าน บ้านอัครอม บิน อบี อัลอัครอม มัสยิด และสถานที่ทั่วไป การสอนเป็นรายบุคคลนั้น ท่านจะเริ่มใช้ในการประกาศเผยแผ่ศาสนาครั้งแรก ณ บ้านของท่านเอง และบ้านของอัครอม เป็นระยะเวลา 3 ปี ต่อมาท่านก็ได้ใช้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม ส่วนการสอนเป็นรายกลุ่ม ท่านเริ่มใช้ในการประกาศเผยแผ่แบบเปิดเผย ณ นครมักกะฮ์อย่างเป็นทางการ

การสอนทั้งสองรูปแบบของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ไม่ว่าจะเป็นการสอนเป็นรายบุคคลหรือการสอนเป็นรายกลุ่ม ถึงแม้จะเป็นการสอนที่ท่านได้สอนกลุ่มคนจากบรรดาอัครสาวกเท่านั้น แต่หลักคำสอนต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ได้ในทุกยุคสมัย โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักคำสอนแต่อย่างใด เพราะประชาคมมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามคำพูด การกระทำ และสิ่งที่ยอมรับจากท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) จนกระทั่งถึงวันแห่งกาลอวสาน ส่วนเนื้อหาสาระที่ท่านได้นำเสนอในการสอนทั้งสองรูปแบบนั้น มีความหลากหลาย โดยการสอนเป็นรายบุคคล ท่านจะสอนสาระศาสนาทั่วไป และสอนตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งสังเกตได้จากการซักถามของบรรดาอัครสาวกที่ตั้งคำถามเหมือนกัน (ต่างเหตุการณ์) แต่ท่านให้คำตอบที่แตกต่างกัน เพราะท่านดูจากตัวบุคคลที่มีความแตกต่างกัน หากการสอนเป็นรายกลุ่ม ท่านก็จะสอนสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับประชาคม และมีความเป็นกลางมากที่สุด เนื้อหาสาระที่สอนก็จะเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่าการสอนเป็นรายบุคคล เช่น หากเป็นเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ปฏิบัติ ท่านก็มุ่งเน้นและกล่าวเตือนหลาย ๆ ครั้ง หากเป็นเรื่องห้ามปราม ท่านก็จะสอนด้วยสีหน้าที่บึ้งตึง เสมือนว่าท่านไม่ประสงค์ให้บรรดาอัครสาวกปฏิบัติตามอย่างยิ่ง

การสอนเป็นรายบุคคล เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายจากตัวบทหะดีษที่ได้กล่าวถึง เป็นการสอนที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้พูดกับผู้เรียนโดยตรง หรือเป็นการส่วนตัว ถึงแม้ว่าบางครั้งอาจจะมีบุคคลอื่นนั่งฟังอยู่ด้วย ส่วนรูปแบบการสอนเป็นรายกลุ่ม โดยแบ่งรูปแบบการสอนออกเป็นการสอนคนกลุ่มเล็กและการสอนคนกลุ่มใหญ่ นับเป็นเรื่องยากที่จะสังเกตเห็นได้ชัดว่า หะดีษบทใดเป็นหะดีษที่ท่านสอนคนกลุ่มเล็ก และหะดีษบทใดที่ท่านได้สอนคนกลุ่มใหญ่

ตลอดจนวิธีที่จะทำให้ทราบว่าท่านสอนคนกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ ก็จะต้องอาศัยการพิจารณาและวิเคราะห์จากบทหะดีษ และเพื่อให้ทราบแน่ชัดและมีให้เกิดความผิดพลาดขึ้น การตัดสินตัวบทหะดีษทั้งสองรูปแบบว่าเป็นแบบใดนั้น จะต้องย้อนกลับไปดูสาเหตุของการรายงานหะดีษว่าท่านสอนที่ไหน? สอนเมื่อไหร่? สอนใคร? สอนเรื่องอะไร? และมีผู้ฟังทั้งหมดประมาณกี่คน? เป็นต้น

ดังนั้น การสอนทั้งสองรูปแบบของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ถึงแม้ว่ากาลเวลาจะผ่านล่วงเลยมาประมาณ 1,400 ปีเศษแล้วก็ตาม แต่รูปแบบการสอนของท่าน ก็ยังคงปรากฏอยู่ในรูปแบบของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน กล่าวคือ การจัดการศึกษาทุกวันนี้แบ่งออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยภาพรวมแล้ว การจัดการศึกษาทั้ง 3 ระบบ มีรูปแบบการสอนที่คล้ายกับรูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) คือ การสอนเป็นรายบุคคลและการสอนเป็นรายกลุ่ม เช่น การจัดการศึกษาในระบบ มีการสอนในห้องเรียน ก็จะเป็นรูปแบบการสอนเป็นรายกลุ่ม ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนคนกลุ่มใหญ่ หากผู้เรียนทำผิด หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้สอนฝ่ายปกครองก็ต้องเรียกผู้เรียนดังกล่าวไปตักเตือน ซึ่งการตักเตือน ก็ถือเป็นการสอนเป็นรายบุคคล ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ได้ปฏิบัติในยุคสมัยของท่าน จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระบบใด ก็จะครอบคลุมรูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ศาสนทูตแห่งอิสลาม โดยสิ้นเชิง

12. ระเบียบวิธีวิจัย

12.1 ใช้ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเอกสาร โดยศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์และรูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) และวิทยาการสอนของท่าน

12.2 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทบทวนเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ทูติยภูมิ (Secondary Sources) และตติยภูมิ (Tertiary Sources) ที่เกี่ยวกับศาสตร์และรูปแบบการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) และวิทยาการสอนของท่าน 2) จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบ 3) วิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ 4) เขียนงานวิจัย 5) ตรวจสอบความถูกต้อง

13. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาศาสตร์การสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล) ศาสนทูตแห่งอิสลาม ที่มีผลทางจิตวิญญาณต่อมนุษยชาติ ผู้วิจัยจะศึกษารูปแบบการสอนของท่าน และศึกษาวิทยาการสอนที่สำคัญ โดยมุ่งเน้นศึกษาจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ หนังสือ และตำราที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การสอนของท่าน ตลอดจนศึกษางานเขียนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิทยาการสอนดังกล่าว

14. แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลาปี 2560-2561											
	ส.ค.-พ.ค.	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน
1. เขียนโครงการวิจัย												
2. ศึกษาแหล่งวิทยาการ												
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล												
4. วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย												
5. เขียนรายงานและเสนอผลการวิจัย												

15. งบประมาณ

รายการ	ราคา (บาท)
1. ค่าตอบแทน	
1.1 ค่าตอบแทนที่ปรึกษาโครงการ 1 คน (บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย)	2,000
2. ค่าวัสดุ	-
3. ค่าใช้สอย	
3.1 ค่าใช้จ่ายการศึกษาแหล่งวิทยาการอิสลาม ไทย/มาเลเซีย (เหมาจ่าย)	15,000
3.3 ค่าเช่าปกเล่มงานวิจัย (200 บาท X4 เล่ม)	5,000
3.4 ค่าจ้างพิมพ์งานและสำเนาเนื้อหา	800
3.5 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (เหมาจ่าย)	5,000
	1,000
รวมเป็นเงินที่หัวหน้าโครงการได้รับ	28,800
4. อื่น ๆ (จ่ายในนาม ศสพ.)	
4.1 ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน (Reader บทความวิจัย)	2,000
4.2 ค่าตอบแทนผู้ตรวจสอบบทความไทย-อังกฤษ	200
4.3 ค่าสมนาคุณโครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์	3,000
4.4 ค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่และนำเสนอผลงานวิจัย	10,000
	รวมเป็นจำนวนเงิน
	44,000

16. เอกสารอ้างอิง

- ชัยด์ มุฮัมมัด ซะฮาดะฮ์. (ม.ป.ป.). ศึกษาศาสตร์อิสลามและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา. ดนรอหีม สุนทรามาลาตีม ผู้แปล.
ทศนา แคมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย. (2014). พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พร้อมความหมายภาษาไทย. ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย (อัลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาเราะฮ์) : ศูนย์กษัตริย์ฟะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- วิศรุต เลาะวีถึ. (2552) “ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ของศาสดาแห่งอิสลาม . วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีที่ 6 ฉบับที่ 10 ปีการศึกษา 2552-2553 : 1-18
- Abd al-Salam Yasin. (1994). Al-Minhaj al-Nabawi Tarbiyatan wa Tanziman wa Zahfan. Beirut : al-Sharkat al-Arabiyah al-afriqiyyah li al-Tawzi.
- Al-Ghazali, M. (1997a). Ihya' 'Ulum al-Din [The Revival of the Religious Sciences] (with commentary by Al-'Imam al-Zabidi) (Vols. 1-6) (4th ed.). Beirut, Lebanon: Dar Al-Khayr.
- Alkanderi, L (2001). Exploring education is Islam Al-Ghazali's model of the master-pupil relationship applied to educational relationships within the Islamic family. Doctoral dissertation: The Pennsylvania State University.
- Suwayyid, M. (1988). Manhaj al- tarbiyyah al-nabawiyyah litifil [Prophetic methods for educating a child]. Kuwait: Maktabat Al-Manar.
- Muhammad al Shareef. (2016). 21 Teaching Techniques of the Prophet (Online). Humanity's Teacher: www.muqith.wordpress.com. , Dec. 19, 2016.

ลงนาม

ผู้เสนอโครงการ

(ผศ. ดร. วิศรุต เลาะวีถึ)

17. ความเห็นของหัวหน้าภาควิชา/หัวหน้าสาขาวิชา/หัวหน้าหน่วยงาน

ลงนาม .

(ผศ. ดร. วิศรุต เลาะวิถี)

หัวหน้าภาควิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ

18. ความเห็นของคณะกรรมการประจำคณะ (ลงนามโดยคณบดี)

ลงนาม

(ผศ. ดร. ปิยสุตา ม้าไว)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ประวัตินักวิจัย

โครงการวิจัย ศาสตร์การสอนของนบีมุฮัมมัด : ศาสนทูตแห่งอิสลาม ที่มีผลทางจิตวิญญาณต่อมนุษยชาติ

ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย) (นาย, นาง, นางสาว) นายวิศรุต เลาะวิถึ

(ภาษาอังกฤษ) (Mr. WITSARUT LOHWITHEE

วัน เดือน ปีเกิด 28 พฤษภาคม 2491

ตำแหน่ง อาจารย์ ผศ. รศ. ศ. อื่นๆ _____

การศึกษา ไม่ได้อยู่ระหว่างศึกษาต่อ อยู่ระหว่างศึกษาต่อ

สถานะ ผ่านการทดลองงาน อยู่ระหว่างการทดลองงาน

สถานภาพในโครงการวิจัย หัวหน้าโครงการ ผู้ร่วมวิจัย ผู้ช่วยวิจัย

ที่อยู่ (ที่ทำงาน) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12000

โทรศัพท์ 02-997-2220 ต่อ 1278 โทรสาร 1217

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 18 ซอยหม่อมเจ้าสง่างาม สุประดิษฐ์ 2 เขตมีนบุรี

จังหวัด กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10510

โทรศัพท์ 081-825-2021 โทรสาร 02-517-1618

E-mail Address: witsarut.l@rsu.ac.th

ประวัติการศึกษา (เรียงจากคุณวุฒิสูงสุดก่อน)

วุฒิการศึกษา	สาขา	คณะ	สถาบัน	ปีที่สำเร็จ
Ed.D.	Professional Development	Education	Victoria University, Australia	2550
ค.ม.	บริหารการศึกษา	ครุศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2531
กศ.บ	มัธยมศึกษา	ศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	2516
ประกาศนียบัตร วิชาศาสนา อิสลามและ ภาษาอาหรับ ระดับสูง	อิสลามศึกษา	สถาบันส่งเสริม กิจการศาสนา อิสลามแห่งชาติ	กระทรวงกิจการศาสนา อิสลามและศาสน- สมบัติ ประเทศซาอุดี อาระเบีย	2510

ผลงานวิจัย

ชื่อโครงการ	แหล่งเงินทุน	ระยะเวลา โครงการ	สัดส่วนเวลา ทำงานใน โครงการของท่าน (%)

--	--	--	--

ท่านมีเวลาในการทำวิจัย ประมาณสัปดาห์ละ _____ 10 _____ ชั่วโมง

ลงชื่อ _____

(ผศ. ดร. วิศรุต เลาะวิถิ)

วันที่ _____ 2 มีนาคม 2560 _____

หมายเหตุ: ส่งเอกสารฉบับนี้พร้อม CD ที่ ศสพ. ตึก 1 ชั้น 6 ห้อง 602C อาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์